

Womhaj Bóh!

Czisko 21.
27. meje

Pětnik 10.
1900.

Serbske njedželkie łogjenka.

Wudawaju so kóždy šobotu w Smolerjez knihiczišcežetni w Budyschinje a so tam dostacž so šchwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

Gradi.

1. Pětra 4, 7. 8.

„Blisko je pšichol kónz wschitkich wězow. Teho dla budžeće stróšbi a wachujeće k modlitwam.“

Bože stpieže je nimo. Tón Snjes je horje jěl, i jašnej trubu powitany wot jandželskich chorow horjeľach, kotrež jemu napschecziwo spěwachu: Šhwaleny budž, kiz pšchińdže w mjenje teho Snjesa, Šofiana we wyškoscezi! Še jako dobywat krocil pšches njebeša njebešow a je so šudnył k prawizy majestoseže we wyškoscezi. Na woli-jowej horje pak, i wotkal bē k šwojemu tronej pšchijěl, džeshtaj dwaj njebeštaj póšľaj w bēlej drascže k tym ša nim hladazym wuczomnikam: „Wy Galilejszy mužojo, šhto wy stejo do njebeš hladacže? Tón Jesuš, kiz je wot waš horje wsaty do njebeš, pšchińdže tak, kaž jeho widžili šče k njebešam horje stpiež.“ Wuczomnizy to i radošcžu šľyscha a džeja dom do Jerusalema a čakaju. Čakaja na wulecže šwjateho Ducha, kotrež na šwjatoczniczku so šta, a čakaja na šapopschińdženje Šhryštufowe, kotrež na šudnym dnju so štanje. Jesuš je k nim pšichol w šwjatym Duchu a je šwoje šłowo dopjelnic: „Ja waš nochzu šyroty wostajicz, ja pšchińdu šašo k wam“, wón pšchińdže w šwojej krašnoscezi a budže šwoje šłowo dopjelnic: „Wótcže, ja chzu, hdžež ja šym, šo bychy tež czi šami pola mje byli, kotrychž mi šy dal“. Šo tym, šo bēchu šwjateho Ducha dostali a bē šo tak jich přenje čakanje dopjelnic, ležešche jich zyle

druhe šchesczijske žiwjenje mjes Božim stpiežom a Šhryštufowym šapopschińdženjom; bēchu jako czi, kotřiz na šwojeho Snjesa čakaju.

Tak tež našche šchesczijske žiwjenje leži mjes Božim stpiežom a Šhryštufowym šapopschińdženjom, je šo móhl rjez wulki exaudi — tydžen činiko. Šnajemy wschaf šwoje šwjatki, hdžž tón Snjes k nam pšchińdže w šwjatej šcheczenizy a nam šwojeho Ducha da a je pola naš wostal w šwojim šłowje. Tola čakamy we wěje a w lubošcezi a w nadžiji, čakamy na to, šo jeho wobliczo wohladamy, čakamy na nowe njebeša a na nowu šemju. Prašchey šo šwjate pišmo a tych wošebnych muži Božich a džēczi Božich nutštach, budža czi wschizy wotmolwicž: „My nimamy tudy wobštajneho měšta, ale to pšchichodne pytamy, šmy čakali na měšto, kotrež je twjerdze šažožene, kotrehož twarz a štworiczel je Bóh. Šdnž pak šo teho nadžijamy, šhtož njewidžimy, dha na njeho čakamy w ščerpliwosczezi.“ Še domchzycže we wutrobje šchesczijsana, kotrež pod dželom a bēdženjom šwontowneho žiwjenja a pod šabbatnymi hodzi-nami šnutštowneho žiwjenja, pod wješelom a rudženjom jow delkach njemjelezi, ale šwoje šchidla hiba hornjej domišnje napschecžo.

Š. tajkemu šmyšľenju našcheje wutrobje, k tajkemu adventštemu šchtaltej našcheho zyleho šchesczijsanštw a chze naš japoschtol pšchihotowacž, hdžž naš dženska dopomni: „Blisko je pšichol kónz wschitkich wězow. Tón Snjes je blisko. Teho dla budžeće stróšbi a wachujeće k modlitwam.“ Dwe wězy pak dyrbitej přjedy hicz a šo rošwicž

a dokonječ, prjedy hač tón Anjes pšchindže. Ta jena je předomanje teho evangeliona na wšchem šwěće. Na dnju Božeho špicza, hdyž so tón Anjes wot wuczomnikow roszohnowa, je wón poručil: „Džicze po wšchem šwěće a wučezje wšchitkich ludži a předuje to evangelion wšchemu štworjenju!“ Tón Anjes nochze jašo pšchincz, doniž tuta pšchitašnja njeje dopjeljena, a hač runjež je so pšches wóšomnacze stow lět minyło a milionam póhanow to evangelion je pšchipowjedane, dha wšchaš hišcže druge miliony w nozy a w šmjertnym šklódku šedža, k kotrymž evangelion so hišcže njeje dobyło. W tutej myšli je tón skutk šwjateho mišionštwu wažny pokasať na šwětnym čašniku, pšchetož tón Anjes praji: „To evangelion wot teho kralestwa budže předomane po wšchem šwěće k wobšwědčenju wšchitkim ludžom, a tehdy tónž pšchindže“. Druhi kruch je roszwicze a šrawjenje antikšchesczjanštwu. Tón Anjes je prajił: „Nječ woboje (njerjad a pšchenža) hromadže roščze hač do žnjow“, a Pawoł praji: „Njedajcže so na žane wašchnje ni komu šawješč, pšchetož džen šchryštušowu nje pšchindže, šhiba so prjedy to wotštwupjenje so štanje a šjewjeny budže tón čłowjek tnyh hrěchow a to džeczo teho škaženja, kiž je pšchecziwnik a so pošbėha wyšche wšchitkeho, komuž Bóh a Boža šlužba rėšaju“. Šow mašch tón drugi pokasať na wulkim šwětnym čašniku. Derje temu čłowjekej, kiž so na tutón čašnik wušteji a pšchezo wě, kať wjele je na čašu a w šwojim čašu wopomni, šhto so k jeho měrej hodži!

Šamjeń.

Pučowanje po Božim pišmje

abo

šajle myšle nadeńdžech, Bože šłowo čitajo.

Šodawa šwěrnny čitať „Šomhaj Bóh-a“.

(Šotracžowanje.)

1. kniha Móššakowe, 9. šlaw.

Bóh roščer Šafeta, kať jeho mjeno „roščerjenje“ šjewi, so by w Semowych hėtach bydlil; a Kanaan budž jeho wotročk. Bóh nječ Šafetowych potomnikow něhdy do Božeho raja dowjedže, kotryž je so w Semowym kraju a w Semowym narodže, w Šraelu, šapoczal a postajil. Teho dla čitamny pola ščenika Šana šbóžnikowe šłowa: Ša mam hišcže druge wozny, te nješku k teje wowcženje. A te šame dyrbju tež pšchijješč, a wone budža mój šłóš šlyšecz a budže j e n e štadło a j e d y n paštyř.

„Šafet, mój přeni narodženy, njeje so bješbóžnemu Šamej pšchiwobročzil, ale je pšchistupil na pobožneho bratrowu štronu a je jemu pomhal k džecžazej šwěru; teho dla nječ jemu tež Bóh prawo, ša přenjeho narodženeho postajene (5. Móšš. 21, 17), wuškowa, a nječ jemu najprjedy šemšte žohnowanje wobradži, so so jeho narod wóšebje rosmnoži a šmóžni na šemi; junu pať nječ jemu tež k duchownemu požohnowanju dopomha, kotrež je so Šamej hižo dopředka doštalo.

Šo je so přenje požohnowaze šłowo štalo, šjewi so k tym, so je Šafet k wótzom najwjetšeho džėla čłowškeho naroda, wóšebje k wótzom nawjecžornych a šewjernych narodow; k njeho wuškadžeja šeltiške, peršiške hrjekške, germanške, šłowjanške a druge narodny.

Tež druge požohnowaze šłowo je so štalo. My wšchitny šmy Šafetitowje, bydlaze w Semowych hėtach; a noweho šakonjowa rėcz je Šawanowa abo hrjekška rėcz, kotraž je do Semowych hėtow došchła; a k evangelijonom, w tutej rėczy pšchipowjedanym, je Šrael šputany wot romškeje šwětnje mozy duchownje pšchewinyl wšchu romšku šemju a je ju pšchijal do šwojich hėtow.

Šchtož šchtucžžny tónž nastupa, dha je so tež poklecze, na Šafetowu štronu so počahowaze, w šlawišnach štalo: Šrjekowje šu pšchədobyli Ššónikow, Šomjenjo šartagiškich, Šurlojo egip-

šowskich a Šarokfanow, a čžorni (negerjo) šu njewólnizy europiškich w amerikanškich kolonijach byli.

Šoach pať bė po liježy šfista a pječždžefacž lět živy, hač do lėta 2006 po štworjenju šwėta, so bėšche tať wšcha jeho štaroba 950 lět, a wumrje 2 lėczy do Šbrahimoweho narodženja.

Šoach bėšche pošledni, kotryž je so tať šestarił.

A nětko podajmy so na:

Šopyt na horje Šrarat.

Šulkotny měšnik štyřch krajow! — šajki pošbėhnje so hora Šrarat k armenškeje krajiny. Šwječšch tuteje hory šhladuje dženkša, poškrny se štajnym šněhom, daloko do Šuškweje, Šeršiškeje a Šurkowskeje, do štronow šhudnych na čłowjekami, wopušcženyh, do štronow, do kotrychž jenož k wulkej prózu pšchindžesch. — Teho dla so tež pučowat porėdko šem šabludži. Šola hinať budže bóršny, hdyž budža želešne kolije město Šriwan k měštom Šiflis na Šawkašu wjašacž! Šotom drje budža hušto so šajny šem šabludžicž, kotřiz budža čžichu hóršku šamolutkošcž šajucž, šchtož so dženkša jenož porėdko štawa. Šola dženkša njeje želešny puč do Šriwana hišcže natwarjeny a rubježnizy a na rubježništwu pšchihileni Šurdojo štaraja so wo to, so so to hišcže tať bóršny nještanje.

Šaš wabjachu wėdomoštne šajimanja na puč do armenškeje krajiny. Ša dwórnišcžu wolijoweho města Šaku so šendžechny, bėchmy jich pječžadwazeczo a šchėcž žónškich, kotrež čžychu šwojich mužow do njehošpodliwých žuřnych štronow pšchewodžecž. W derje wuhotowaných wošach ruškweje želešnizy šmy k wopředka derje, haj, jara derje wukhowani; tam bóršny šabudžesch, so po njehošpodliwých štronach pučujuješch, tež tehdy, hdyž so šylny wėššik k puščizny na šurowy njemdry wėtr pošylnja. Ša žolč šchėre mróczele k procha hōwřja po wuškmalenej šemi; blyšcžata njebješka mōdrina, k šotrejež dopořdnja šłonzu hišcže šmalešche, je so šašchėřila a šama šejornila. Š čžemnych mróczelow čžecze deščechik k čžěžšimi šrjepami na šuchu šemju. Šdajšche so, so njeje wjažny šhmany čžaš ša šjėšd na horu Šrarat. Šola dokelž bėšche so hubjene wjedro tať nahle nawaliko, dha bėšche mōžno, a nadžija bėšche wulka, so so wėtr tež šhėtje minje.

Šwječžor so na žoltu puščiznu nakhili, kotraž so bližesch se šwojimi hromadami pėška a se šwojimi nahimi škalami k tamnym — wjažny dnyžli tyřaz — wėžam petrolejoweho města Šaku, a kotraž tež želešnizu Šaku — Šiflis hišcže daloko pšchewodžuje. Šchihotowachmy so, šaložiwšchi hišcže prjedy do dwórnišcžca Šdži-Šabul, na nōžny mēr. Še wošach ruškweje želešnizy šy tež w nozy derje wukhowany. Šchtož je tať šbožowny, so je jenož k druhim we wošowym wodželenju, pšchiprami šebi šwoje lėhwo na šchėrofej šawzy. Šsu-li pať šchtyřjo we wošowym wodželenju, dha šu tež čži derje šastarani: šadna ščžena kōždeje šawki so pošbėhnje a pšchitwjerdži so pšches pšchihōdne naprawy. Šať mašch na kōždej štronje wošoweho wodželenja dwė lėhwyje. Šchžesch šebi lėhwo trochu šmjechčicž, dha wobročžišch so na šonduktora (želešniškeho šaštojnika pšchi woju); tón šebi ša šuni pjenješ wšcho šřebne poščži, tež wučžiščži čži šwoju draštu a wučžėša čži šchłōrnje. Šotom šawřješch šwoje wodželenje, lėhnješch so w dale šhwatažym čžahu k mēru a pšchepišch žyłu nōž runje tať derje kať doma w šwojim ložu. Ššwėczka, kotruž šaštojnik wumėni, hdyž je so dopalila, wobšwėtli čži šparnu šomorlu, hdyž nimašch ša šhmanšche, so šawřješch pšchəd šwėzu ščžehnješch a tať šwėtko pošhmuřišch. Šano wumyješch so we wóšebitej měštnoščži, tónž woša šaměščženej.

Wšchitny našchi bėchu rano šaše šestawali, pšchetož hižo w 6 h. mējachmy k čžaha na štajiji Šššššš wuštupicž, so bnychmy puč na lėwizu, k pošdnju, nastupili. Šať rjenje ššhadžeschke šłōncžko! Bėšche to myto ša to, so bėchmy tať šaše na nobach?

Wėtr bėšche dohōwřil. Šjane mrócžne šmuhi na šchėrokim njebješkim wobłuku bėchu po šromach špodžiwnje pošłōčžane wot šłōnža, na njeju so blyškotazeho, kotrež šwoje pruhi pšches šchėroki doł rėki Šura wuliwášche. Š pošłōžny bė štepa widžecž, k pošdnju mōdre hory.

W šorčžmje na dwórnišcžu šyčži šamowar. Šu wupijesch rano šwój čžaj, kotryž šebi k nacžorno bruneje jušchki k naparjennyh čžajowych šopješchšow a k šrop-horžweje wody se šamowara nazhđžišch a k žitroninym (šimonowym) wobřėškom šłōdnišchi ščžinišch. Šokelž so bėle šdrascženy warjeť ša šwojimi blyšcžčatymi šchklami poškaže, so by warjenja a pječženje na šampkach šhrčł, dha poššaramy so naměščze ša našche čžėlne pošrjebny. Šjješ tym ššladžemy tež našchu pučowanšku nadobu, kať ju do Šarmenškeje pošrjebamy, na wōš.

Wišo njetrebawšche woſtanye na dwórniſchežu, doniž ſo ſa jědnacze dnjow ſem njetwórczimy.

(Potrəcəwanje.)

Grabia Zinzendorf. (1700—1900.)

W tutych dnjach ſpomina naſcha ewangelſta zyrkej na muža w Božim kraleſtwje, kotrehož je Bóh zohnowanje ſczinił ſa naſch ewangelſki lud. Hdžež mlody por ſteji pſched wěrowanſkim woſtarju a ſo ſpěwa: „Jeſu prjedy dži“, abo hdžež woſada ſaſpěwa: „Duſcha ſ duſchu ſjednoczena“, abo hdžež mrějazy póſnaje: „Ta krej a prawdoſcž ſchryſtuſa“, tam ſo dopomnimy na pobožneho hrabju Zinzendorf, kotryž je tele rjane kherluſche pěſnik.

200 lět ſu ſo ſažo minyle wot jeho naroda. Wón ſo narodži 26. meje 1700 w Draždžanach. Dwaj dnjej poſdžiſcho bu wón wot dwórniſkeho předarja Freinſlebna ſchczeny.

Zinzendorf je wuſchol ſ bohateho hrabiniſkeho rodu. Jedyn džel teje ſwójbny bęſche ſo w czaſu reformazije ewangeliju pſchibowrocził. Jeho nan jemu ſahe wumrje. Wón bu wot ſwojeje womki na kuble we Wulkim Hennerſdorſje w naſchej Lužicy wo- czehnjeny. Sow hižo tón hólczk ſwoju wutrobu pſchitili ſwojemu ſbóznikej, kiž bęſche ſrjedziſna jeho zyleho cžucza a žiwjenja. To bęſche hnujazy napohlad, hdyž by maleho hólza na kolenach k ſbóznikej ſo modlicz widžal, a hdyž by jemu wowka bibliſke hiſto-rije powjedala a hólz ſ njepſchetornjenej kedžblimoſcžu a ſe ſwęcžatymaj woczomaj k njej ſhladowal. Lědy bęſche wón piſacž nawuknył, duž piſaſche wón liſty niž jenož woſobam, kotrež bęchu jemu lube, ale tež ſbóznikej do njebeſ w tej wěſtoſcži, ſo tam pſchińdu. Huſto by ſo na ſtol ſtupił a wot tam ſahorjaze předowanje dzeržal.

Poſdžiſcho pſchińdže mlody Zinzendorf 10 lět na mlodu wučerńju w Gali, ſo by pod woczomaj njebočicžkeho Augusta Hermannſa Franki, kiž je Galiſku ſyrotownju natwaril, dale wučerńny byl. Pobožny duch, kotryž na tej wučerńi knježeſche, ſo jemu lubjeſche, doſtojny Franka bu jemu ſ bohatym zohnowanjom, pſcheczel, kotryž bęſche kaž wón ſmyſlenny, mlody Schwajzar Bjedrich ſ Wattewille, ſo ſ nim k pſcheczelſkemu ſwjaſtej ſjednoczi, kotryž bu ſkóncznje „rjad žonopoweho ſornjeſchta“, ſjednoczenje pobožnych mlodženzow ſ tym wotpohladom, duſche ſa ſbóznika dohycž. Jako ſtary ſchulec Frankowy, miſionar Bartholomej Ziegenbalg wot ſwojeho indiſkeho miſionſtwa w Trankeborje do Gali pſchińdže a němſkim ſchecžijanam přenič wobroczenych Malabarow pokaja a ſe ſahorjenjom wo ſwojim miſionſkim ſtutkowanjju w zuſbje powjedatſche, to na mlodeho hrabju wulki ſacžicžcž cžinjjeſche a jeho w jeho roſkudže wobtwjerdži ſwoje žiwjenje ſbóznikej podacž.

Jako ſchecželětny mlodženz pſchińdže na Wittenbergſtu univerſitu. Wón by ſ wutrobu rad duchowniſtwa ſtudowal, ale ſa hrabju ſo to tehdom njepſchihodžeſche. Jeho wuj a ſarucznik (vormünda) to ſ žyla rad njewidžeſche, ſo tón mlodženz tať pobožne puče kłodžeſche a ſa tym ſtejeſche, jemu te džiwne myſlicžki ſ hlowy wuhnacž. Duž dyrbjeſche mlodženz prawa ſtudowacž a nawuknyčž jęchacž a rejwacž, ſo by prawy knjež byl. Se wiſchej pilnoſcžu wón prawa ſtudowatſche, ale pſchi tym tola bohobłowž woſta; wón cžitatſche w ſwojej bibliji, ſtudowatſche Lutherowe ſpiſny a podnuri ſo do wědomoſcžow bohobłowſtwa.

Wot lěta 1719 hač do 1721 cžinjjeſche wón, kčž bęſche to tehdom waſchnje, wulke pučžowanje do Hollandſkeje a Franzowſkeje. W Düſſeldorfu to bęſche, hdžež wón we wuſtajeńzy wobraſow wobraſ ſchryſtuſa ſ cžernojeť kónu namala: „To cžinjach ja ſa tebe. Echto cžiniſch ty ſa mnje?“ To bę roſkudžaze ſa jeho wutrobu a žiwjenje. „Tehdom proſchach ja ſwojeho ſbóznika, mje do towarſtwa jeho cžerpienjow ſ mozu torhnyčž, hdyž moja myſl tam njecha.“ Tak praji wón ſam. W Pariſu ſta ſo jemu, ſchtož ſo nětotremu pučžowarjeť w katholiſkich krajinach ſtanje: katholiſta zyrkej ſpytatſche jeho wot ewangelſkeje wěry wotwobroczičž. Arzbisop w Pariſu, Kardinal Noailles jeſna pobožneho mlodženza, męjeſche ſpodobanje na nim a pytatſche jeho ſa katholiſtu zyrkej dohycž; ale pola Zinzendorfa bęſche na njepraweho trječkil. Mlody ewangelſki ſtaremu Kardinalaj tajke powuczenje da, ſo jeho tón dale na pokoj woſtaji.

Eso do domiſny wróćiwſchji mlody hrabja po woli tych ſwojich do ſtatneje ſlužby jako dwórniſki a juſtiſny radžiczel w Draždžanach ſtupi. 7. ſeptembra 1722 woženi ſo ſ hrabinku Neuß, kotraž bęſche tajka ſmyſlena, kaž wón. Wulke džel wón

w ſwojim powoľanju njemęjeſche, jeno ſo męjeſche mjeno. Eswóť woprawdžity nadawł žiwjenja widžeſche wón w tym „temu knjeſej Jeſuſkej duſche dohycž“. Duž pytatſche wón wobſhad ſ pobožnymi ſe wiſchlich ſchtantow a w ſwojim wobhydlenju w nowym męjeſe wotmęwatſche ſhadžowanſki. Wón ſam wo nich powjeda:

„W Draždžanach ſym bęſ ſaſanja mojih ſwęcnych a duchownych wyſchſchich kóždu njedželu ſjawnu ſhromadžiſnu ſa kóždžicžkeho a pſchi woczinjnych durjach wotmęł. Džiwne bęſche pódla, ſo bęch ja předar, kotryž ſ poſluſchnoſcžu pſchecžimo ſtarichimaj teſať noſtych. Luby ſuperintendenta Draždžaniſki, dr. Löſcher, męjeſche teho dla ſobucžerpienje ſ mojim podcžicžcženyň darom a da mi cžinicž“. Wot wječelow na dworje Augusta Eſylneho ſo wón ſdaleny dzeržeſche. Eſhadžowanſki buch pſchecžo lępje wopytane. To ſebi bibliſke męſta wuložowachu, kherluſche ſo ſpěwachu.

Wón pať ſo w ſwojim ſwęcnyň ſaſtojuſtwe ſbožowny nje- cžujjeſche. Wón ſo wo ſwoje ſaſtojuſtwa malo ſtaratſche, męſazy dotho bęſche na pučžowanju. W lęcže 1728 dželjeſche ſo wot Draždžanow. Echtož jeho móžnje wot Draždžanow přecž cžehnje- ſche, bęſche Herrhut. Tam bęchu wot lěta 1722 ewangelſny wu- cžahowarjo ſ Cžęſkeje a Morawſkeje pſchicžli. Woni bęchu Zinzen- dorfa proſyli, ſo by jim ſaſhdleniſchcžo pſchewoſtajił, hdžež bychu wuczel męli pſched ſwojimi katholiſtimi pſchecžeharjemi. Tuczki cžęſto-morawſny bratija bęchu ſawoſtaniſki Huſſitow a němſny Waldenſarjo bęchu ſo pſchicžamkli. Pod Turjom Kofcžčanom a ſararjom Michalom ſ Bradacž bęchu ſo Cžęſny 1457 jako „bratrow- ſke ſjednocženſtwa“ hromadže ſamkli. Wuhnaczi cžęłachu do lęčow a puſcžinow, woni pať ſo ſ nowa roſkudlichu a wuſwolichu 1467 ſa ſwoje woſady w Cžęſkej a Morawſkej biſkopa Mattheja ſ Kunwald. Poſdžiſcho bęſche 4 biſkopow na dobo. W reforma- žiſkim czaſu dzeržachu ſo bratija ſ džęla k Lutherej, ſ džęla k Calvinej, woſtachu pať ſamostatni a jeſtajachu w lęcže 1576 ſhromadženi wěru wuſnacž. Pſches bitwn pola Bęleje hory 1620 buch ſnicženi a k wučehnjenu nucženi, mjeſ nimi tež ſnaty biſkop Almoſ Romjenſki; maľny džel dzeržeſche ſo w kraju. E nich ſu cži khdži wučahowarjo, kiž 1722 pſches ſaſke mjeſny cžahnychu. W roſcžezowanju jich wodžer David hrabi tu wulku nuſu wuſkorži a Zinzendorf bęſche hnydom hotowy jim pomhacž. 17. junija ſo přeni ſchtom puſchcži a ſaſhdleniſchcžo bu pod „Knjeſowe wu- ſchowanje“ (Herrhut) ſtajene. Jako hrabja to ſaſhdleniſchcžo wo- pyta a přenju pſchi dróſny natwarjenu kžęžu wohlada, ſaſtupi wón, džatowatſche ſo ſ bratrami na kolenach ſbóznikej, požohnowa męſto a poruczi jich Knjeſowej hnadže. W ſjednoczenju ſ Ber- thelſdorſkim ſararjom Rotu pſchewſa hrabja wodženje woſady a 1727 ſwjatnižu natwari. Wón ſam ſjawnje do duchowneho ſchtanta ſaſtupi, w Straľſundže ſwoje duchowne pruhowanje wot- položi a doſta w Tübingach duchownu ſwjecžiſnu. Morawſki biſkop Jablonſki jeho ſa biſkopa wuſhwjeczi. Na ſwojich pučžo- wanjach Zinzendorf ſwoje myſle pſchecžo dale roſpſchecžerč, ſałoži ſaſhdleniſchcžo a ſahori ſo ſa ſwjatny ſtutk miſionſtwa mjeſ pohanami. Hdyž je wón Herrhutſku woſadu ſałožil, njeje wón ſam ſebi na to myſlił, ſo wotdželicž wot krajneje zyrkwje. Jako bratrowſke ſjednoczenje bęchu wuhanczi do Cakſkeje pſchicžahnyli a duž jeho tež nucžichu, ſo woni tajke woſebite ſjednoczenje woſtanu, a ſo ſo wone jako tajke ſarjaduje. Zinzendorſej bęſche to ſrjedziſno wuſnacžka ſo ſałožicž na wu,ednarſtu ſmjercž Jeſom ſchryſta.

Wę ſo tole ſałoženje zyrkwje woſrjedž krajneje zyrkwje kedžblimoſcž wyſchnoſcže a konſiſtorſtwa na ſo ſcžahny. Woſada dže bęſche ſa přenje 10 lět na 500 duſchow naroſtla a Aſtriſki dwór bęſche ſo dla wučehnjena telko Cžechow a Morawow w Draždžanach wobcžezowal. Duž wyſchnoſcž 1732 pod Ehorjel- ſkim hamſkim hejtnanom ſ Gersdorf komiſiju do Herrhuta pólta, „ſo by ſo wo wobſtejnoſcži woſady po wučžbie a žiwjenju najdokladniſcho roſhladała“. Komijija ſo pſchecžwęczi, ſo jich njebe ničto k wučehnjenu ſawjedł, ale wona ſo poſtorowatſche na waſchnju Božeje ſlužby, kotraž ſo wot krajneje zyrkwje roſ- džęli. Zinzendorf bęſche nuſowany na pučžowanje ſo podacž a da ſebi wot theologiſkeje ſakulty w Tübingach roſkud jeſtajecž, kotryž bratrowſke woſadže pſchecženoſcž ſ Augſburgſkim wěrywuſnacžom wobkruči. Roſkud konſiſtorſtwa njeſpofoji. Wone pólta 1736 druhu komiſiju. Duſcha teje komiſije bęſche ſuperintendenta dr. Löſcher. Semu hrabinka piſaſche: „Ja Waſ proſchu, ſo byſchcže ſebi naſch lud prawje wobhladałi. Wy budžecze póſnacž, kať ſo Bože kłowo prawe a cžiſte wuczi a my ſmy tež po nim žiwi.

Wójce bebi po zohnowanje we Łużicy." 9. meje komisija do Herrnhuta pschińdze a wuprasi, jo wot nęčajteho pscheczeńhanja rěc njeje, so budze lahodnje wustupic, to pak bebi tež sprawnosc we wschęd wězach žadaju. 10. meje Božu službu wopytachu. Po dokładnym pschecyłowowanju, pschi kotrymž drje so roszděl- nosce wot krajneje zyrkwe, ale tola niczo njepraweho njepokasa, praji Vöschler se hylami we woczomaj ruzy posbėhnywshi: "Wy bratija a kotry, se stysnoscyu hym tu komisiju nastupit, jako poško mēra hym pschischol. Nętt džakuju so Bohu Wasche dla. Wy seze bohobojasna wořada. Wy macze tu cžistu wuczbu kař my, jenož Wasche sarjadowanje my nimamy." Vöschlerowe wustupjenje w Herrnhucze bęsche najlępschi saczischęz cžinilo. Kralow- ske wopisno 1737 wuprasi, jo mōže bratrowska wořada w Sakiskej wostacz, je-li so pschi Augsburgskim wėrywusnaczu sawostanje, hrabja pak dyrbjesche po wufasmi wyschnoscze i wonkach kraja wostacz, dokelž mōhl mēr kraja wrōczieč. 1748 komisija polne pschipsnacze Herrnhutskich wuprasi. Tsinacze lēt Zinzendorf kam hischeze swoju wořadu nawjedowasche, hacž wōn 9. meje 1760 swoju głowu k mērej položi. "Ja hym hotomy", to bęsche jeho posledne psnacze.

Zinzendorf bęsche, runjež męjesche tež wōn swoje wořebito- scze, wulki w Božim kralestwje. Sčtož tuteho cžuciweho wozdęsche a wobtnjesęsche, bęsche polne podacze do Rnjesa. Lubosc k Rhrnstubej, jehnjeczu Božemu, kiž hwęta hręchi nješe, bęsche jakožt a wabjenje jeho žiwjenja. S horzej lubosczu hwj. Jana lubowasche wōn teho, kotryž bęsche na kchizu swoju krej sa nař pschelał a kotryž so kam pucž wėrnoscze a žiwjenja mjenowasche.

S tuteje luboscze k Rnjesej rosjařni so jeho žple žiwjenje a skutkowanje.

Wōn bęsche wořebity duch nascheje ewangelskeje zyrkwe, twjerdze jakožent w piřmje, hamostatny w swojich myřlach, horliwy pschi- powjedař ewangelija, modleř, kajlichž je malo, japoschtow Rnjewow, kotremuž bęsche džiwna mōz na wutrobach data.

W tymle podaczu na Rnjesa je wōn tež swoje krařne křeluschę pęřnił, kotrež horjazu lubosc k sbōžnikej dychaja. Njech jenož jena sčtučka k naschim wutrobam rěči a my saczuwamy i njeje jeho horjazu lubosc k Jesuřej:

"Duscha i duschu sjednoczena
Mēr w Bosy pytaju,
A jich lubosc wuczisczena
Ma so k temu jehnjeczu,
Kiž tam psched tym stolom krařne
Steji w swojej drohej krwi,
W swojej njewinosczi jařne
So tym swojim pschekrařni."

Teho lubosc k sbōžnikej cžini jeho pscheczela křudnych, křabnych, hubjonych, spytowanych a wopuszczonych. Rōždemu Zinzendorf swoju pomhazu ruku posticzi. Sčtož my džehnjishi dženi snuts- kowne miřionstwo mjenujemy, je wōn hižo dokonjal.

Kaž bęchu wuczownicy, Rnjewowi japoschtoljo, miřionarojo, taž je so tež wōn se sahorjenej wutrobu miřionskemu skutkej mjes pōhanami pschuwobrocził. Psches njeho je miřionski skutk mōzne wabjenje dostal. Haj, wōn je so ja to prōzowal, so bu Rnjewowa pschifasnja: "Džicze po wschēm hwęcze!" skutk a žiwjenje. Wōn je jakožet Herrnhutského bratrowského miřionstwa, kotrež ma džensa 137 staziow, 250 miřionarow, 1900 pomocnikow i pōhanow a 92,000 křeczonych křesczijanow. Wōn je kam do pōhanskich krajow pucžowal, so by tym, kotřiž w cžemnosczi a scžinu řmjercze ředžachu, sože w Rhrnstuřu pschinjeřl.

Duž njech je w zohnowanju wopomnjecze tuteho hwėrneho hwėdka Rhrnstuřowego, kiž je živy hacž runje je wumrjel, zohno- wany w swojej bratrowskej wořadze, kotruž je hrodžichęzo Jesuřo- weje luboscze, hētu Božu pola cžlowjekow, scžinil, zohnowany w žylim ewangelskim křesczijanstwje, kotrež ženje sabycž njekmē, ja cžoz ma so Zinzendorfej džakowacz, tutemu wuczownikej knjeso- wemu, wo kotrymž głowo plači: "Sčtož wėri do mnje, jako piřmo praji, i teho žiwota rēki živeje wody pobėhnu." Ma jeho pomnik je so rjane głowo napiřalo, kotrež jemu i polnym prawom plači: "Wōn je postajeny, so by plōd pschinjeřl a plōd, kiž wostanje."

Wschelate i bliska a i daloka.

— Nasch řerbški lud je sařo pschi rowje řwėrneho wōtczinza stacz dyrbial. Pjatk tydženja je nam cžishe a řmėrom knjes fantor emer. Bartko, męjeczel sařluřbnego kchiza, wuřnył. Wōn bęsche jedyn i tych wulkich mužow, kotřiž řu nasch lud k nowemu žiwjenju wubudžili a řwojemu řlubjenju, kotrež bęchu řebi jako mlōdži hōlzy dali, hacž do poslednjeho wōdychnjenja řwėrni wostali. Wōn bęsche dobry řerbški wuczeř, kotryž w swojej schuli kručze na to džeržeshe, so by so řerbškim džecžom nabořina řerbški wuczila. Wōn je nam spiřal řwoju cžitantu, kotraž so we wulkim džėlu naschich schulow trjeba. Wōn je nam pscheložil bibliške stawiny, kotrež řu so wot Maczicy řserbskeje wudale. Posledni wudawř tutych nēmsto-řerbških bibliških stawinow je so hischeze krotko do jeho řmjercze doczischęzal. Kaž bęsche to njevocžicękeho žadanje, je wōn hischeze dohotowanje tychle knihow docžakal. Hischeze wjele druhich rjanych knihow a spiřow je jeho sprōzniva ruka spiřala; pschetož tu wulku křwalbu dyrbimy jemu do rowa prajicž: Bartko njevęsche jenož řserb, kiž sa řwoje řserbowstwo rēcžeshe, ale kotryž tež i njewustawazej pilnoscyu sa řwōj řerbški lud a narod džekasche. Tež redakcija nascheho "Pomhaj Bōh" ma so jemu džakowacz; wōn je nam tež rjane nastawki a spėwy do nascheho łopjena spiřal, kotrež je nasch lud rad cžital. Wōn lud řnajesche a so sa njōn prōzowasche. Hdyž bęsche jako zyrkwiński wuczeř w Mořaczizach wuřluzil, pschecyřdli so do Budyschina a tam je swoje poslednje skutkowanje tudy cžishe do služby swojeho luda stajil. Jako sarjadnik Maczicęneho domu je nam i wulkej řwėrnosczu hacž do poslednich lēt křuzil. Hdžež mōžesche ruku k džėlu posticzič, bęsche wōn hotowy. Kaž sa duchowne žiwjenje, starasche so wōn tež sa hospodarske žiwjenje nascheho luda. To je jako dolhōlėtny pokladnik Malo-Wjelkowskeje nalutowařnje a wupořęčėrnje wopokasał. Hdyž jeho mozy wotebjerachu, bęsche jemu řel, so njemōžesche, kaž by to rad cžinil, so dale prōzowacz, so dyrbjesche řwoje řastojnstwo křozicž. Wōn pak bęsche pschezo pschi nař. Hdžež so řerbška řhromadžisna wotmē, tam Bartko njepobrachowasche. Šsamo hischeze na poslednju głowu řhromadžisnu Maczicy řserbskeje, hdyž tež i wulkej wobczęznosczu pschi swojich hinjazyh mozach, wōn pschińdze, dokelž jeho jeho wutroba tam cžehnjesche, hdžež so řserbja řkřadzo- wachu. Wōn nam kam praji: "So mnu k kōnzej dže", a tuta řhromadžisna bęsche poslednja, hdžež jeho mjes řobu wohladachmy. Wōn wot swojeho džėla wotpoczuje. Nasch lud naschemu řwėr- nemu wōtczinzej Bartkeje džakowne wopomnjecze do wscheho pschi- choda wobkřowa. Wōn je řwėru džekal a jeho džėlo njeje podarmo bylo w tym Rnjesu.

— Šrudna powjescž dže psches žyly řařki kraj, so je nasch lubowany kral Albert w Sibyllenorcze na swoje stare cžėrpienje řkřoril. Bojosč je wo lubowaneho krala wulka, dokelž je wōn hižo we wyřokich lėtach. Bōh chzył hnadnje dacž, so by sařo stanył se swojeho křoreho loža a nam hischeze dolhe lėta řdžeržany wostal.

— Africanska wōjna k řrudnemu kōnzej řhwata. Burjo psched řendželskej mozu zosaja. Jana wulkomōz so nad nimi njekmili, so by řendželczanam křute głowo prajila wo njeprawdosczi, kotruž řu pschecziwo tutemu ludej řkřesçili. Burjo wsçak njeřbu to wuřiwali, sçtož bychu řebi wudobyl se swojim řrenim řmuzitym wustupowanjom, ale řu nawalnym řendželřkim wōjřkam řmėrom do kraja pschicžahnyčž dali a jim swoje rjane řtejnisçęza na bitwisçęzu pschewostajili. To je wulzy wobžarowacz. Ale řrudne powuczaze dopokasmo to sařo je, so na hwęcze mōz psches prawo dže a džiwacz so njetrjebamy, so lud sa swoje dobre prawo wustupuju mjes druhimi ludami ani jeneho njenamaka, kiž by sa njōn rēcžal a druhe ludy tež k temu namolwjal, řkej njeprawdosczi řendžel- cžanow mjesu stajicž. Mē, burřka komisija, kotraž knjeřstwja prořy, sa jich prawo řastupicž, so wschudžom se řymnej wutrobu wotpokasa a řebicžni mōža pschecziwo wschemu ludowemu pravu cžinicž, sçtož so jim řechze. So jim psches tule wōjnu hordosčž na najwysçishe narosçę, so džiwacz njetrjebamy. Plōdy tejele hordosçę so bōřny pokaza.

Gudanczka.

Kotry řōn bē Nebufadnezar řabyl, a kotry niz?

[7 v 2 wjeuž .aluatřl uymnai oar

:uřnaq uqř řařořalu !nřezęřař uymnai oar :uřnaq uqř řařoř]